Nagyvárad, 1896. II. évfolyam 15. szám. Szombat, január 18.

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 » 50 »
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva.
Egész évre . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . 2 » 50 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Apácza-utca 3. sz.**

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

A belügyminiszterium költségvetése.

I.

(—a.) Nagy nehezen hozzáfogott tehát a képviselőház a belügyi tárcza költségvetésének általános tárgyalásához. Ugy látszik az általános vita napokig fog tartani, mert Apponyinak rég várt felszólalása a választási visszaélésekre tereli a ház figyelmét. Ezt a thémát pedig nagyon szeretik a képviselő urak, mert nagyon hálás tárgy volt az mindig, annál inkább hálás az ma, a nyitrai és stomfai választások napjaiban. Különben magunk is azt tartjuk, hogy valóban ideje lenne letárgyalni a kúriai biráskodásról szóló, több mint két évtized óta vajudó javaslatot és valahára alaposan revidiálni a választási törvényt.

Az egyes politikai pártok már a belügyi tárcza részleges tárgyalásán is túlestek a klubbokban. Kijelölték a szónokokat, akik az egyes tételeknél a párt nézeteit és kivánságait tolmácsolni fogják. Többen már az általános vitánál is jelezték álláspontjukat.

Ugy látszik ebből a listából, hogy meglehetősen megfogják rostálni Perczel miniszter budgetjét. Rá is szolgált arra.

A belügyminiszter nagyon bőkezüen bánik a pénzzel. Az anyakönyvi kiadásokon kivül 700,000 frttal emeli a kiadásokat.

A *vármegyei közigazgatási* kiadásokat 150,000 frttal akarja emelni a belügyminiszter. Igaz, hogy a vármegyei administrátió ugyancsak rászorul a javitgatásra; abban is igaza van a miniszternek, hogy sem ujabb pótadókat kivetni nem lehet, sem az alapokat fokozottabb mérvben igénybe nem vehetik. Csakhogy szeretnénk legalább tudni, hogy mire megy az a másfélszázezer frt? Mikor a miniszter beadta költségvetését ő maga sem tudta még; mert — mint indokolásában irja — a törvényhatóságok csak az őszi közgyülésen állapitják meg költségvetéseiket. De most már ideje lenne ezeket az adatokat is a ház elé terjeszteni, hogy tudja az országgyülés, mire szavazza meg a másfélszázezer frtnyi költségemelést.

A *főispánok fizetése* szintén emelkedik 10,000 frttal. Ők legjobban megérdemlik a fizetés-emelést. Oly hű szolgái a kormánynak, oly annyira engedelmes közegei, hogy — — — akár hányszor megfeledkeznek a vármegye érdekeiről, sőt készségesen fel is áldozzák azokat, ha valamelyik miniszter kegyesen úgy óhajtja. Fizetésük emelését különben nem irigyeljük. Ugy sem méltóság már a főispán (bár méltóságos úr), hanem a kormánynak teljesen alárendelt hivatalnok. A hivatalnokokra pedig ráfér a fizetés-emelés.

A *szinművészeti* célokra forditott 400,000 frtot nem sokaljuk, csak legyen gondja rá a kormánynak, hogy legalább a vezetése alatt álló három nagy intézet igazán megfeleljen feladatának. De túlságos nagynak tartjuk azt a 174,159 frtnyi rendkivüli segélyt, melyet azon a czimen adnak az operának és a nemzeti szinháznak, hogy azok a millenniumi kiállitás miatt a nyári hónapokban is tartanak előadást. Az ünnepségek miatt úgy is annyian fognak szinházba járni, hogy bajos lesz helyet is kapni.

A *közegészségügyi* kiadásoknál feltünést kelt a járványok elnyomására felvett 25.000 frt. Más esztendőkben e czélra csak 5.000 frtot vettek a költségvetésbe, — de huszszor annyit költöttek el. 1892-ben 89.820 frt, 1893-ban 94.280 frt, 1894-ben 119. 858 frt. ment erre. Csudálatos dolog, hogy a három utolsó év átlagául mégis csak 25.000 frtot tudott megállapitani a miniszter. Pedig a diphtéria és a trachoma elfojtására az eddigi sokkal nagyobb kiadás is kevésnek bizonyult. Hátha még — amire gondolni sem jó — behurczolnák uj polgártársaink Galicziából a kolerát! Ugy látszik, ki volt adva a rendelet, hogy »muszáj«, legalább a papiroson, feleslegnek lenni, — azért volt e pontnál oly módfelett szerény a belügymíniszter.

Nem hagyhatjuk megjegyzés nélkül az

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Törökék problémája.

Irta: **Palásthy Marcell.**

Régi idők elrakott emlékeiből ujhodik fel az emlékezésemben egy furcsa történet. —

Több izben elhatároztam, hogy megirom. Egyszer regénynek terveztem, máskor tizenhét jelenetes tragédiának, de mert nem akartam kivégezni a jó, szomoru képü Török bácsit, hát elmaradt a regény is, a tragédia is, a mivel pedig kárt okoztam a droguistáknak, mert biztosan elfogyasztottak volna vidéki szinpadokon öt kiló görögtüzet esténként, a milyen hatásos lett volna az a tragédia. —

Mostanig meghalt Török bácsi nro 1. meg Török bácsi nro 2 is és Török néni nem olvas ujságot, hát elmondom a fejemben problémává kondenzálódott történetüket, a mint megtörtént: halál és görögtüz nélkül.

I.

Vasárnap este felé volt. A sétatéren jártam az anyámmal a mint ott járkált vasárnap este felé az egész városka is. A polgármestertől kezdve a ragyás Turi lányig, a ki vasárnap délelőtt a kóruson énekelt czifra nótákat, a mi a mamáink állitása szerint nem is volt templomba való ének. —

Nagyon szépen tudta pedig huzni a hangot s mikor már félve néztem kipirult arczára; — no most sül bele szegény, — akkor öblögetve a hangot elczifrázta még jó két perczig.

Ezért csodáltam én a szolgabirósági János öklelő bajusza után leginkább a csunya ragyás Turi leányt. —

Mást nem is lehetett csodálni az egész városkában, mert az emberek közönséges módon egyformák voltak, legfölebb az ünneplő ruhájuk volt más-más szinü, mert hétköznap még a ruhák is egyformák voltak. Készültek pedig jó szürke gácsposztóból.

Ezért a szürkeségért aztán egy dekadeus novelista elnevezte a mi városkánkat szürke országnak és a környezet kedvéért ránk diktált egy olyan nagyságos asszony alakot, a kit a földieim legfölebb a komédiás bódéban csodálhatnának meg, — ha járna mifelénk komédiás.

De nem jár, mert a mi »müizlésünk« roppantul minimális.

A János bajuszán, meg a ragyás Turi lányon kivül leginkább Törökék imponáltak nekem.

Török néni kövér volt mint a töltött galamb. A feje is galambszinü volt és mindig két urral sétált. Az egyik magas volt és szomoru, — a másik kicsiny és tömzsi. Ez inkább illett a nénihez. —

Tehát vasárnap estefelé volt a sétatéren, mikor megkérdeztem az édes anyámat:

— Ki az a bácsi a Török nénivel.

— Melyik, fiam?

— A magos, — a kicsi, tudom, hogy az ura.

— A magos? — Az is az ura.

— Ttréfál mama? —

Mama nem tréfált, sőt bosszankodott a miért ez a szó kiszaladt a száján.

— Ne légy kiváncsi, mert hamar meg vénülsz. —

— Ugye, kereszt-férje?

— Az. Kereszt-férje. —

Ebbe a magyarázatba belenyugodtam. —

Otthon aztán nagy örömmel mondtam el a Szarvas Bőzsikének, aki nagyobb volt nálam egy fejjel s azt beszélték hogy a patikus bácsi fogja elvenni, de azért én szerettem nagyon:

— Bözske, szeress te engem, elveszlek.

Bözske egy karika gyürüt mutatott az ujján —

— Elkéstél Bandi, — Csarbó ur eljegyzett. (Ez a patikus bácsi volt.)

— Nem baj Bözske, én is eljegyezlek. Kereszt férjed leszek.

A Bözske azt hihette, hogy a szerelem lázba ejtett. A fejemet simogatta s résztvevően mondta:

Félrebeszélsz?

— Mi bajod Bandi? —

— Most már nincs, mert a mama épp ma mondta, hogy lehet az asszonynak kereszt férje is. Hát majd én az leszek, — ha leteszem a maturát.

— Elbolonditottak Bandi.

Elpityeredtem.

— De hiszi a Török néninek is van, az a magos, tudod?

Bözske kaczagni kezdett. . .

egészségügyi tanács tagjainak jelenléti dijak czimén adott 5000 frtot. Ez az összeg oly nagy, hogy egy jómódu banknak is becsületére válnék. Nem felesleges kitüntetni az indokolásban, hogy hány tagból áll a tanács? hányszor tartottak ülést? Távol áll tőlünk a gyanunak még árnyéka is; — de talán le lehetne szállitani a tagok számát? vagy ritkábban kellene őket gyülésre hivni.

A *csendőrség* és a fővárosi rendőrség szaporitására igen tekintélyes összeget vett fel a miniszter. Eszünk ágában sincs ezért megrónni őt. A csendőrség szaporitása régóta égető szükség, a fővárosi rendőrség számát pedig a kiállitás miatt kell növelni, ez utóbbi magában 131.329 frtba kerül. Csak egyet akarunk kiemelni és ez szomoru jele az időknek. »*A munkásmozgalmak szakadatlan fejlődése* — irja az indokolásban Perczel miniszter — fokozódó jelentőségénél fogva kivánatos, hogy ezen ügyek, melyek ez ideig egy fogalmazó által láttattak el, vezetése kapitányra bizassék; miért is a ker. kapitányok száma egygyel szaporitandó volna.«

Nem helytelenitjük a miniszter tervét. Debuisset pridem. Ámde ez az intézkedés egymagában bajosan fogja megakadályozni a szocziális mozgalmak fejlődését.

Tessék megakadályozni a kapitalizmus túlkapásait, tessék lenyesegetni a merkantilizmus nagyra növesztett szárnyait, tessék gondoskodni módokról, hogy a munkásoknak tagadhatatlanul nyomoruságos helyzetén segitsenek, akkor kevesebb kapitányra lesz szükség.

Annyi sok költség emelés mellett, amennyiről már eddig megemlékeztünk, valóban kár, hogy a *közjótékonysági* kiadásokra oly botrányosan kevés jut. *Negyvenezer forintot sem tesz ki* az az összeg, amit a belügyminiszter a kórházaknak, gyermek-menházaknak, mentőegyesületnek, poliklinikának stb. juttat. Magyarországon minden jótékony, emberbaráti intézetet a társadalomnak és az egyházaknak kell megalkotniok és fenntartaniok, az államnak nem jut pénze ilyenekre. Legfeljebb alamizsnaképpen juttat nekik valamit.

A segélyezett intézetek között legnagyobb összeget kap a Stefánia gyermekkórház (6.500 frt). Vajjon a városunkban felállittatni szándékolt gyermekkórház, melyre néhány év alatt oly szép összeget gyüjtöttek össze, nem számithatna ilyen évi segélyre? A költségvetésből látjuk továbbá, hogy az irgalmasok temesvári kórháza is kap évi 1.500 frtnyi segélyt. Nem irigyeljük, nagyon megérdemlik. Nem lehetne-e hasonló segélyt kieszközölni a mi irgalmas-rendü kórházunknak is? Vagy itt vannak a Nogáll püspök betegápoló apáczái, akik magánházakhoz járnak, vallásra való tekintet nélkül ápolni a betegeket. Ez a humánus intézmény, melyet egy embernek csodálatraméltó áldozatkészsége tart fenn, — nem érdemelne-e meg némi segélyt? Szó sincs róla, — de ehhez olyan képviselő kellene, aki törődik valamit városa érdekeivel is.

Az *általános közigazgatási* tételek közül teljesen haszontalanul kidobott pénznek tartjuk a *választók névjegyzékének kiigazitására* szánt költségeket. Ha a belügyminiszter olyan »kiigazitás«-t akar végeztetni, mint tavaly, mikor 9.000 embernek a választói jogát, »igazitották ki« a névjegyzékből, — akkor tessék azt fizetni a pártkasszából. Mert az mégis csak sok, hogy ezt a »kiigazitást« az adózó polgárokkal fizettetik meg.

A *táviratí költségeket* majdnem nyolcz ezer frttal óhajtja emelni Perczel miniszter. Bizonnyára okult az utóbbi választásokon. Két napig tartó »választási műveletek«-nél kétszer annyi kell táviratokra is.

Az *átmeneti kiadások* csoportjában a már emlitett szinészeti kiadásokon kivül még kettő kelt feltünést. Egyik a *törvényszerkesztés* czéljaira felvett 15000 frt. Ugyan kérem miért fizeti az ország a minisztereket és államtitkárokat, ha nem azért, hogy gondoskodjanak a tárczájuk körébe vágó törvényjavaslatok elkészitéséről?! Ha nem értenek hozzá, miért vállalkoznak reá? Az országnak nincs arra pénze, hogy a miniszterek mellett — az államtitkárokon kivül — külön tartson törvényszerkesztőket.

Másik tétel (az átmeneti kiadások közül) amit kifogásolunk az országos *tébolydának parquettirozására* forditott 60000 frt. Ahol azokat a szánalomra méltó teremtéseket gyógykezelik, talán egyszerübb padlózat is megtenné a szolgálatot, s nem kellene a miatt annyira megterhelni a költségvetést.

Ennyi sok emelés után jól esnék konstatálni egy kis — 38,137 frtnyi — *apadást* is, ha — — ez az apadás nem éppen a *bevételeknél* volna. Két tételnél mutatkozik tetemesebb apadás. A nyilvántartott betegápolási költségkövetelésből igen sokat le kell irni, mint behajthatatlant. Ez az egyik s ez okozza az apadásnak legnagyobb részét.

Nem jelentéktelen a másik sem, mely az országos törvények és rendeletek táránál mutatkozik. Ezt a furcsa gyüjteményt folyton kevesebb ember keresi, szerkesz-

---

— Jaj te, Bandi, milyen gyerek vagy! — Az más, egészen más,

— Miért?

— Menj haza Bandika, és ne kérdezz, ugy sem értenéd meg. —

Nem is értettem meg, csak azt értettem meg, hogy a Csarbó ur elveheti a szép Bözskét, mert bajusza van (haja már nem igen volt) és én nem vehetem el, mert deklinálni még nem tudok. Pedig hijába van bajusza, jobban nem szeretheti a Bözskét mint én.

II.

Itt abba maradt a dolog.

Egy jó csomó év mulott el, mikor egy nap levelet kaptam Csarbó Gergelyné született Szarvas Bözske asszonytól.

Kedves Bandi!

Maga bizonyosan elfelejtett engem is, meg azt a régi bohókás időt is, a mikor gyerek fejjel szeretett. Én nem felejtettem el. És arra is emlékszem, hogy akkoriban nagyon szeretett volna a »kereszt-férjem« lenni. Nos ha az nem is, de keresztapja a kis fiamnak lehet. Jöjjön le a mi kis fészkünkbe, a hol minden a régi, csak Török bácsi (Nro 1. és nro. 2.) halt meg. A férjem, aki nagyon szereti olvasni a maga tárczáit. — magát akarná keresztapának, de erre kérni nem akarja, mert azt hiszi, hogy megbántaná egykori — vetélytársát. — Választ nem, csak magát várja.

Erzsébet.

Elmentem Bözske »Erzsébet« asszony meghivására és ott ragadtam náluk az uj polgár keresztvizre tartása után is vagy két hétig.

Csarbó ur nem sokat háborgatott.

Meggörnyedt alakjának árnyékát láttam csak ugyszólván egész nap a lakásból a patikába nyiló ajtó tejüvegén.

Az asszony, — a ki az évelő fajtából való asszony volt, a kiknek szépségét a harminczas évek perzselő melege bontja ki egészen — ott ült délutánonként az ablakban és apró baba holmikat himezve beszélgetett.

Én mint valami született házibarát a selymes függönyü baba kocsit tologattam, ha keresztfiam uramnak sirni méltóztatott.

Roppantul közönséges dolgokról beszélgettünk és ez nem is volt meglepő.

Pedig az arczáról, — olykor ha rég mult dolgok kerültek szóba, — valami fájdalom ritt le.

Hanem a mi városkánkban, a hol töménytelen sok a gyümölcs, a házasságukban csalódott asszonyok nem érzékeny scénákat, hanem sok, nagyon sok befőttet csinálnak. Ez a munka elfeledteti az emberrel a csalódást és minden más hiábavalóságot. Mert egy üveg jól sikerült ribizke lekvár, az a valóság s a csalódás, szentimentalizmus az álom, pára.

És ez alól az általános paragrafus alól nem vontam ki gondolatban Erzsébet asszonyt, a ki bámulatosmód egészséges volt s hihetetlennek látszott, hogy szentimentális legyen ebben a környezetben, mely duzzadt az egészséges párától.

III.

Alkonyatra hajlott az idő.

Csarbónak rossz napja volt. Köhécselése egyre behallatszott a szobába, ahol mi a megszokott helyzetben ültünk az asszonynyal.

Bözske asszonynak talán eszébe jutott az öreg köhécselésének hallatára az ő fiatal egészséges volta, a mi sehogyan sem illett össze Csarbóhoz.

Talán arra gondolt, mikor fejét a magashátu szék karjára hajtotta s észrevétlenül végig gyöngyözött az arczán a köny.

Ijedten szaladtam hozzá.

— Mi baja Bözske?

Megfogta a kezemet és szeliden megsimogatta.

— Semmi, — semmi. Eszembe jutott valami.

Mosolyogni igyekezett, de a könyes szeme meghazudtolta.

Kinos volt ez a helyzet és szinte jól esett, hogy a Bözse asszony ura, meg az öreg Szarvas bácsi, az apja, — bejöttek.

Tulnőtt volna mind a kettő a mi városkánk milieujén, ha észrevettek volna valamit.

Ujságot hoztak.

— A Török bácsi nró 2. haldoklik.

Mig letárgyalták a Török bácsi nró 2. összes jó és rossz tulajdonságait, én hallgatagon néztem Bözske asszonyt, a ki szintén nem szólt az öregek polémiájába.

Csarbó vette észre először hallgatagságomat.

tése pedig mindig többe kerül. Az idénre 63,600 frtnyi bevételt irányzott elő a miniszter, — de 1894-ben csak 58,340 frt jött be.

És azért Perczel miniszter reálisnak tartja az ő költségvetését. Pedig minden jós tehetség nélkül, egyedül az egyszeregy alapján megmondhatjuk már most is, hogy a költségvetési előirányzat és a tényleges állapot között a legnagyobb különbség éppen a belügyi tárczánál fog mutatkozni. E tekintetben legfeljebb a pénzügyminiszter versenyezhet vele; de annak legalább mentsége van.

Németország mezőgazdaságának helyzete.

Berlin, jan. 16.

A német birodalmi gyülés élénk vitát folytatott a Kanitz-féle ösmert javaslat felett. Az érdekes vitát nem fejezték be, s valószinüleg pár napig csatáznak a fontos kérdés tárgyában.

Gróf Kanitz képviselő most már harmadszor kéri, hogy szavazzák meg a javaslatot, mely a sulyos körülmények közzé jutott mezőgazdaság helyzetén javitana.

Eddig félremagyarázták s többször visszautasitották a javaslatot, de most sokkal kedvezőbbnek hiszi az időt javaslatának elfogadására. Jelenleg oly sulyos a mezőgazdaság helyzete, hogy félrendszabályokkal nem, csak erélyes intézkedésekkel lehet rajta segiteni. A kereskedelmi kamarák a merkantil-szellem megtestesitői, melyek a mezőgazdaságra káros kereskedelmi szerződéseket dicsőitik. Ezek más érdekeket szolgálnak, mint a mezőgazdaság érdeke. A kereskedelmi kamarák megrendelt formában, a miniszter által kiadott sablon alapján készitik véleményüket, gróf Kanitz tagadja, hogy inditványa a kenyér drágulását feltételezné, tagadja, hogy megsérti a kereskedelmi szerződéseket, mert ezek érvényben maradhatnak akkor is, ha inditványából törvény lenne.

Tekintettel arra, hogy Ausztria-Magyarországnak a gabonabevitele Németországba tetemesen csökkent és az alakulások szerint alig van kilátás, hogy Ausztria-Magyarországból a gabonabevitel megint nagyobb arányokat öltsön, mert ott a belföldi fogyasztás elég nagy s tekintettel arra, hogy Chile és Argentinia kiaknázták a szerződés minden előnyeit, nem lesz nehéz a kereskedelmi szerződéses viszonyban álló államokkal egyezségre lépni.

Ezután vitatja gróf Kanitz, hogy javaslata nem szocialistikus, mert éppen a parasztság fenntartása a czélja.

»A kormányt pedig, — igy végzi beszédét a gróf, — arra kérem, hogy tekintsen szét az országban s nézze meg a pusztulást. Tettekre és nem szavakra van a népnek szüksége.«

Marschall báró nyomban felelt gróf Kanitznak. Az inditvány teljesithetlen reményeket kelt. Lehet mezőgazdasági, de általános válság nincs. Sok gazdát az eladósodás tesz tönkre. Vitatja, hogy a szerződések nem okai a mezőgazdaság helyzetének; a gabona ára a szerződés megkötése nélkül sem állana magasabban. A franczia vámemelkedések következménye, hogy Kölnben magasabb a gabona ára, mint Párisban.

A mezőgazdaságéhoz hasonló helyzetben van az ipar és kereskedelem, nevezetesen azonban a kisipar. A porosz kormány sohasem nyilvánitotta a kereskedelmi kamarákkal szemben azt az óhaját, hogy a kereskedelmi szerződésekről kedvezőbb jelentést tegyen és a kereskedelmi kamarák eme kivánságnak meg sem feleltek volna.

Kanitz inditványa kereskeskedelem-politikailag teljesen lehetetlen, gyakorlatilag kivihetetlen és szocziális szempontból a legkomolyabb aggodalomra ad okot. A szövetségtanácsnak kellene ezt a kérdést megoldania, de ennek a bizalomnak nem volna képes megfelni.

A mit önök kivánnak, az nem a szerződések reviziója, hanem negácziója a szerződéseknek. Mi nem hozhatjuk be a gabonamonopoliumot sem, mert nem bocsáthatunk be gabonát szerződésszerüleg, hogy azután holnap bezárjuk a kapukat.

Kanitz javaslata kivihetetlen is; az ellenőrzési szabályokat a parasztok gyülölnék meg. Bizonyitgatja, hogy az állam minden alkalommal közbelép a helyzet javitására; de csak elérhetőt kivánjanak.

Galen gróf képviselő beszéde folyamán megjegyzi, hogy Kánitz inditványa tisztán kapitalista földből nőtt ki és a keresztény szocziális világ ezt legmélyebb gyökereiben szétrombolta. Szónok utal arra, hogy a vesztfáliai parasztok az inditvány ellen nyilatkoztak és azt tartja, hogy mezőgazdaságon az ugynevezett kis eszközökkel lassankint segiteni lehet.

Bismarck Herbert Kanitz inditványát szükségbeli segédeszköznek mondja, a mint a védvám is szükségbeli segédeszköz. Az inditvány bebizonyitotta meggyőző erejét, mert ma száz aláirást mutat fel, még pedig a különböző pártok kőréből. Az ugynevezett kis eszközök szónok nézete szerint nem sokat használnak.

Az állattenyésztésre utalnak bennünket, igy folytatja, de ha egyszer a külföld egészen járványmentes lesz, megkell nyitnunk a határokat s akkor megint itt lesz a nyomasztó verseny. Czukoradó, hitelintézetek, javitasok, mindezen eszközöket jó szándék diktálja, de ezek hatályosan nem segithetnek. Anglia is lassankint belátja nagy hibáját, hogy nem védte kellőleg a mezőgazdaságot. Az összes országok irányzata ma a védvámok felé hajlik.

Anglia összes gyarmatain védvámot akar emelni az egész világ ellen. Kanitz inditványa segéd eszköz a mezőgazdaságnak. A fődolog az, hogy a mezőgazdának legyen közvetlenül egy tallérral többje. Hiszen most a cselédek jobban élnek a falun, mint gazdáik. Össze kell tartania a termelésnek, az iparnak és mezőgazdaságnak, akkor a kormány kénytelen lesz figyelembe venni óhajaikat. A monarckhia legjobb gyökerei a megtelepült lakosságban fekszenek és ezt, Németország büszkeségét fenn kell tartani.

Bernstorff-Ülze gr. (wolf) a javaslat ellen nyilatkozott. A nagyfontosságu vita valószinüleg több napig fog tartani.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Január 17.

A képviselőház mai ülését a választási lajstromok dominálták. Mindenki erről beszélt, a magyar parlament nagy alakjai, Vargits Imre, Szalay Károly és Kun Miklós. No meg Perczel Dezső, a belügyminiszter.

S ezek a nagy parlamenti férfiak a belügyi tárcza általános birálatának keretében olyan kicsinyes és nevetséges dolgok mellett és ellen argumentáltak, mint a — Kossuth Ferencz hmezővásárhelyi fogadtatása s a — budapesti illemhelyek felállitása. Ez a rozsdás toll, amelylyel irnom kell a képviselőház mai tárgyalásairól, elpirul, látva azt a szellemi magaslatot, amelylyel honatyáink ma megint excelláltak és »államférfiaknak« mutatták magukat.

No de nem kell optimistáknak lenni, nyugodjunk bele, hogy kevés az okos ember a tisztelt Házban. Szilágyi Dezső legalább annak tartja magát, s ma egy nevetségesen csekély dolog fölött egész kis vitát rögtönözött csakhogy bebizonyitsa, hogy egyedül neki van igaza.

*

Valamikor régebben, még az egyházpolitikai harczok előtt, a ház folyosóján egy igen érdekes jelenetnek voltam a tanuja.

A nagy Dezső épen egy hatalmas villásreggeli fáradalmait pihente ki, amikor eléje áll egy képviselő, aki beszélgetés közben kijelenti, Szilágyi előtt, hogy ő életében még csak két okos embert látott.

— Kicsoda a másik? kérdi Szilágyi, egész természetes dolognak tartva, hogy az egyik nem is lehet más, mint — ő.

*

A képviselőház politikai magaslata ime ennyire elragadta Szilágyit, aki mindenkor igyekezik megőrizni a látszatát annak, hogy neki van igaza.

Könnyü neki, olyan »tárgyalási« napokon. mint a mai is volt!

*

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Illyés Bálint, Perczel Béni, Molnár Antal.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Erdélyi Sándor, Perczel Dezső.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesitése után

Következik a napirend: *A belügyi tárcza költségvetésének folytatása.*

— Nem érdekel, Bandi. Hisz' irogatni szoktál. Ez már csak érdekes kérlek, — probléma — valósággal az. A városunkban, a mi városunkban egy mormon család. Théma, kész théma csak meg kell irni. Tudod a Török bácsi nro 1. az ötvenes évek regiméje elől elmenekült. Husz évig nem láttuk, holtnak tartottuk. Annak is jelentették ki törvényesen. Az asszonya, szép asszony volt, megvigasztalódott. Elvette Ajnácska Dani — akit Török bácsi nro 2. hivtak később. — Egy nap aztán hazakerült Mexikóból Török Feri. Nem Arden Enochoskodott, nem csinált látványos drámát sem. Megnyugodtak mind a hárman és nem unták meg elvárni, mig a bolond világ megunja, hogy ő róluk beszéljen. Együtt maradtak. Ez a théma, ird meg Láttad őket gyakran együtt.

— Igen. — Szó sincs róla, hogy érdekes, de a rugók, a tettek rugói kedves István? —

Csarbó hozzám hajolt s nagy titkolózva sugta:

— Eh rugók — titkos rugók! Bolondság! Tudod én patikus vagyok. Láttam azokat a rugókat. Érts meg. — Mikor Török Feri hazakerült, a felesége elhizás ellen való pirulákat szedett, Ajnácska Dani pedig hathatós köszvény orvosságért nyakgatott és bizony szegény Feri is jócskán rokkant volt. Ne keress más rugókat. Ez az.

— Tehát a köszvény, az aszthma és a rokkantság? Igazán naturalisztikus rugók.

— Az, az. —

Csarbó ur komikusan sóhajtott.

— Bizony a rheuma sok ostoba romantikától óvja meg az embert.

Az asszony végig simogatta lágy bársonyos nézésével az arczomat s kissé ábrándosan mondta.

— Tévedsz apuskám. — Az igazi asszony szenved inkább, semhogy szivét titkaival, érzéseivel a világ piaczi asztalára dobja. És fél a skandalumtól . . .

Szarvas bácsi megijedt lányának, a mi városkánkban szokatlan, — felfogásától s kissé nyersen mondta.

— Lári-fári. — Én járásbiró voltam akkoriban. Szegény Ajnácska Dani, — Isten nyugosztalja, — jócskán könnyelmü volt. Mindenük le volt foglalva. — Én nem érzékenykedem, de azt tudom, hogy mikor Török hazajött, kifizettek minden adósságot. Lári-fári romantika, az egész együttmaradásuk amolyan 50%-os kiegyezés volt. Én adok pénzt, ti megtürtök és egy meleg szobát adtok.

— De apa. —

Ezt a Bözske asszony mondta.

*

Megkaptam rövid negyed óra alatt a Törökék problemájának három motiválását is. — Nem mertem egyik szerint sem megirni, hát adtam, a mit kaptam. Naturalista, verista, symbolista novellisták egész csinos novellát, vagy akár regényt, vagy hatás-fényes drámát is irhatnak belőle.

Ezennel le is mondok a javukra.

Bujánovich Sándor személyes kérdésben s szavainak helyesállitása czimén kért szót. A belügyminiszter kétségbe vonta az ő állitásait s azt mondta, hogy ő a girálti választáson történteket nem objektive adta elő. Fenttartja minden egyes állitását, amit a girálti választásra nézve mondott. Fenttartja, hogy hatósági személyek hivatalosan korteskedtek s a csendőrség a kormánypárti kortesek rendelkezése alá bocsáttatott. Ő az állitásait adatokkal képes bizonyitani. Tudja azt, hogy jelen felszólalása keretében a házszabályok értelmében bizonyitékait elő nem adhatja, de fentartja a jogot, hogy a legközelebbi alkalommal bizonyitékait a ház elé terjeszthesse.

A belügyminiszter azt is mondta, hogy az ellenzéki jelölt érdekében is korteskedtek hatósági személyek. Ez állitása igaz, ha a hatósági személyek közé sorozzák az utbiztosokat is. Két utbiztos ugyanis buzgólkodott Semsey érdekében, de csak a megengedett korlátok között s pressióval eo ipse nem is élhettek.

Összes állitásainak igazolására kész most is állitásait előterjeszteni, ha a ház megengedi ... (Nagy zaj. Halljuk! Halljuk!)

Szilágyi elnök: Nekem kötelességem a házszabályok megtartására ügyelni s azt a házszabályok nem engedik meg. Majd adandó alkalommal.

Ugron Gábor: De a ház megengedi. (Nagy zaj. Felkiáltások: Most! Halljuk!)

Bujánovich Sándor: Megnyugszom az elnök ur akaratában. Máskor fogom tehát bizonyitékaimat előterjeszteni. Most csak ismétlem, hogy állitásaimat fentartom s a belügyminiszter azon vádját, mintha én nem jóhiszemüleg vagy irányzatosan jártam volna el felszólalásomban, visszautasitom. (Helyeslés balfelől.)

Perczel Dezső belügyminiszter: Csak pár megjegyzést óhajtok tenni. Én nem vontam kétségbe Bujánovich képviselő jóhiszemüségét, csak azt mondtam, hogy beszédéből nagyon is kiri az ellenzéki tendenczia.

Kétségbevonja most is Bujánovich állitásait s várja, hogy azokat bizonyitsa be.

Ugron Gábor a házszabályokhoz szól. Kéri a házat, engedje meg Bujánovich képviselőnek, hogy bizonyitékait előterjeszthesse, mert az ő állitásaival szemben a belügyminiszter a merev tagadás terére lépett. Az pedig, hogy igazak-e Bujánovich állitásai vagy nem, a vita további folyamára és irányára is nagy befolyást gyakorolnak. Ha a bizonyitás nem engedtetnék meg, ők ezen állitásokat igaznak veszik.

Perczel Dezső belügyminiszter: A bizonyitás megengedését én is kivánom. De az, mint az elnök ur is enunciálta, egy személyes felszólalás keretében meg nem engedhető. Nem volna helyes preczedenst alkotni, azért kéri Bujánovichot, hogy legyen egy kevés türelemmel, a csendőrség tételétől ugy is csak pár tétel választ el, ott előterjesztheti bizonyitékait.

Szilágyi Dezső elnök kéri a pártokat, hogy segédkezzenek neki a házszabályok megtartásában. Ő nem képes a házszabályokat megtartatni, hacsak a pártok nem támogatják. Bujánovich képviselő ur később is előadhatja bizonyitékait.

Szalay Károly beszédében főleg a választási visszaélésekkel foglalkozott, melyek a választási lajstromok meghamisitásával kezdődnek s a szavazóknak csendőrökkel való összefogdosásával végződnek. (Igaz! Ugyvan! a baloldalon.)

A kormány e sulyos vádakkal szemben pusztán a merev tagadás terére lép; ezzel pedig a bajokat nem lehet szanálni.

Nem csalódik, ha azt mondja, hogy a belügyi kormányzat összes tevékenysége a párturalom megszilárditására irányul.

Hive a közigazgatás államositásának, de az autonomia kellő figyelembe vételével s respektálásával. Autonomiájuk ma a megyéknek nincs, hiszen a főispán minden s annak hatalmával szemben eltörpül minden önkormányzat.

Beszédét azon »imaszerü fohászszal« végezte: Óvja Isten hazánkat az ilyen kormányoktól. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Vargits Imre polemizál az ellenzéki szónokokkal s védi a kormánypártot az ellenzéki vádak ellen.

Kijelenti, hogy a megyei autonomiának hive; mert csak az autonomia legteljesebb fentartásától reméli a jó közigazgatást.

Megemlékezve a vicinális vasutakról, azt mondja, hogy a vicinális vasutak nagyban föllenditette a gazdasági forgalmat s javitotta a gazdák helyzetét.

Bár ő is elismeri, hogy a vasutépités mániája átragadt legkiválóbb politikusainkra is, őket is elragadta a beteges korszellem. (Éljenzés a baloldalon.)

A költségvetést elfogadja.

Kun Miklós beszéde elején Apponyi Albert gróf békeajánlatáról szólott. Kijelenti, hogy ő is a legmelegebben óhajtja azt, hogy Apponyi béke feltételeit a kormány ne csak elfogadja, hanem a legnagyobb szigorusággal be is tartsa. Ha ez megtörténik, biztositva lesznek a nyugodt parlamenti tanácskozásoh. Ha pedig a kormány nem fogadná el a béke feltételeket, ugy a millennáris évben is dulni fog a kiméletlen politikai harc; de e harcért a felelőséget kizárólag a kormány fogja viselni.

A belügyminiszter tagad minden választási visszaélést. Kérdi a kelügyminisztert, hogy a választási lajstromok összeállitásánál semmi inkorrektség, semmi visszaélés nem történt, mikép történhetik meg az, hogy a választók száma egyik évről a másikra oly nagy hullámzást mutat?

A belügyminiszter nem ismeri el azt sem, hogy a főváros autonomiájának jogkörét megsértette annak az ismert szerződésnek megkötésével.

Ő utána nézett a törvényeknek s nem talált egyetlen oly szakaszt sem, mely a minisztert oly intézkedésekre felhatalmazná. (Helyeslés a baloldalon.)

Áttér ezután a belügyi kormányzat birálatára. Akármerre tekintünk, csak sérelmet s erőszakoskodást látunk.

Felhozza, hogy a belügyminiszter megsemmisitette Hódmezővásárhely törvényhatóságának jegyzőkönyvét, mely a Kossuth Ferencz ünnepélyes fogadtatásáról szólott. Megsemmisitette pedig oly időben, a mikor már arra joga nem volt. De eltürte, hogy őt és minisztertársát Győr város törvényhozási termében ünnepeljék, nekik óvációt rendezzenek, sőt azon a megyegyülésen ő maga politikai beszédet is mondott. Ez az igazságosságnak, méltányosságnak kétféle mértéke! (Felkiáltások a baloldalou: Gyalázat. Zaj.)

A költségvetést nem szavazza meg.

Elnök az ülést 5 perczre felfüggeszti.

Szünet után.

Perczel Dezső belügyminiszter röviden válaszol Kun Miklós felszólalására. Azt mondja, hogy a hódmezővásárhelyi esetet nem lehet párhuzamba állitani a győri látogatással.

Győrött nem volt közgyülés, csupán csak a közkórház ünnepélyes megnyitása, melyről jegyzőkönyv nem vezettetett.

Győrött csak vendégség volt, de nem közgyülés s beszédében csupán a vendéglátás megköszönésére szoritkozott.

Nem is reflektált volna e vádra, ha nem oly komoly ember teszi, mint Kun Miklós.

Az ismeretes szerződést az illemhelyek tárgyában kénytelen volt megkötni egészségügyi okokból; mert a főváros tanácsa többszöri sürgetésre sem intézkedett ez ügyben, a dolog pedig már annál elhalaszthatatlan volt.

TÁJÉKOZTATÓ.

Január	19.	A függetlenségi és 48-as népkör közgyülése d. e. 11 órakor.
»	19.	A függetlenségi és 48-as népkör bálja a Zöldfában.
»	19.	A pecze-szőllősi önkéntes tűzoltók tánczvigalma a Jégpincze helyiségében.
»	25.	A tisztikar tánczestélye a Fekete Sasban.
»	26.	Az ügyvédi kamara közgyülése d. e. 10 órakor.
»	28.	Román ifjuság hangversenye és bálja a Zöldfában.
Február	1.	Az izr. nőegylet konczertestélye a Fekete Sasban.
»	1.	Az első általános munkás-betegsegélyző egylet tánczvigalma a Zöldfában.
»	2.	A várad-velenczei reformátusok bálja a Zöldfában.
»	6.	Gyárosok és nagykereskedők bálja a Csarnok nagytermében.
»	9.	A nagyváradi ev. ref. egyházközség bálja a Fekete Sasban.
»	15.	A tisztikar tánczestélye a Fekete Sasban.
»	16.	A szépitészeti egyesület közgyülése d. e. 11 órakor a városházán.
»	16.	Az önkéntes tüzoltó egylet álarczos bálja a Fekete Sasban.

UJDONSÁGOK.

* **Vizkereszt.** A gör. kath. és gör. keleti egyházban ma, szombaton ülik Vizkereszt napját. Az isteni tiszteletek az összes templomokban nagy ünnepélyességekkel mennek végbe. Ez alkalommal lesz a vizszentelés is.

* **Vád egy halottkém ellen.** Egyik helybeli laptársunk tegnap leleplezéseket közölt a Várad-Ujváros városrészbe beosztott halottkémre vonatkozólag, hogy az illető egy családapától a halotti látlelet kiállitásáért 3 frtot kizsarolt. A közleménynek egy feljelentés szolgált alapul, melyben Basa László nagyváradi iparos azt panaszolja, miszerint az illető orvos-halott-kém az ő néhány napos gyermekének hulláját mikor megvizsgálta, odanyilatkozott, hogy a csecsemő erőszakos halállal mult ki s feljelentéssel, a kis hulla felbonczolásával fenyegetődzött. Végül pedig lakására hivta a gyermek atyját s ott 5 frtot kért, a mely összegért hajlandó elhallgatni a dolgot s kiadni az eltemetéshez szükséges halott-kémi látleletet. Az embernek több pénze nem lévén, 3 frtban egyeztek meg s a kiállitott látleletben a halál okát ránggörcsnek jelezte a halott-kém. Az apa azt panaszolja, hogy az orvos-halottkém csak zsarolás czéljából ijesztgette őket a gyermek természetellenes halálával. A feljelentés folytán a rendőrség meginditotta a vizsgálatot s Gerő Ármin alkapitány tegnap kihallgatta az illető halott-kémet: dr. Rózsa Mór orvost, aki határozottan visszautasitja a zsarolás vádját. Mivel a csecsemőt orvos nem kezelte, s előző nap, a házbeliek állitása szerint; még egészséges volt, — kérdezősködött, vajjon nem történt-e valami olyan dolog, ami esetleg a gyermek halálát előidézte. Mikor azonban megvizsgálta a gyermeket határozottan felismerte, miszerint a halál ránggörcs által következett be. Mivel látlelet-blanketta nem volt nála, a gyermek atyja ezért a lakására jött, s önkényüleg 1 frtot fizetett Basa László a halott-kémi látleletért. A vizsgálatot tovább folytatják s éppen ez okból addig nem szólunk a dolog érdeméhez. Lesz gondunk rá, hogy ha a vád valónak bizonyul, kellőleg méltassuk az eljárást, ha pedig alaptalannak bizonyul, meg legyen adva az elégtétel. Ideje, hogy az ilyen tényleg már régen szállingó hirek valahára vagy elnémittassanak, vagy beigazolást nyerjenek.

* **Egy néptanitó jubileuma.** Bellovits Antal róm. kath. tanitó, lapunknak bihari állandó levelezője tegnap ülte 25 éves szolgálati jubileumát. Az egész bihari intelligenczia jelen volt az ünnepélyen, hogy ez által elismerését fejezze ki a jubiláns iránt, aki e 25 év alatt felvirágoztatta a bihari kath. iskolát.

* **A közigazgatás ujabb megnyomoritása.** Ha az országos statisztikai hivatal tücsköt, bogarat összeiratni kiván, nics rajta mit csudálkozni, mert abból él, tehát anyagról kiván magának gondoskodni; de hogy a belügyminiszter — kinek feladata volna a stat. hivatal müködését is ellenőrizni, ezen hivatalnak minden naiv kivánságát a közszolgálat jelesül a közigazgatás legnagyobb hátrányára szó szerint teljesitse, ez már meggondolatlanság számába megy. A közigazgatás statisztikai adatok gyüjtésével már is annyira tul van halmozva, hogy gyakran ez által feladatának teljesitésében gátolva, általában pedig mégbénitva van, mert az adatgyüjtés által — minek talán a népszámlálási adatok kivételével még hasznát sem vették — különben is kevés munkaerő rendeltetésétől el van vonva. — Egy ilyen fajta, de mégsem egészen mert helyesebben ez ideig a maga nemében páratlan rendelet érkezett tegnap valamennyi városi törvényhatósági jogu város közönségéhez, melyben a belügyminiszter az orsz. statisztikai hivatal kivánságára elrendeli, hogy minden város ezután az általa kia-

dott nyomtatványokat pl. szabályrendeleteket, körözvényeket, polgármesteri jelentéseket, költségvetéseket, bizottsági tagok névjegyzékét, közgyülési jegyzőkönyveket, s más eféle hivatalos közleményeket és kiadványokat az országos statisztikai hivatalnak pontosan küldjék meg. Nagyon sok helyen, nagyon sok ideig csak azért nem jutnak a felek a már elintézett ügyről szóló végzéshez, mert kevés az irodai munkaerő, már pedig ha a miniszter emlitett végrendelete végrehajtatik, ez majdnem annyit jelent, hogy a felek hónapok multával is aligha jutnak a részükre szóló végzéshez, hacsak az irodai személyzetet jelentékenyen nem szaporitják. Valóban nincs az országnak még egy oly hivatalnoka, a ki annyi pénzébe fájna e szegény országnak, mint az orsz. stat. hivatal főnöke Jekelfalusi ur, nem mert ő van valami busásan fizetve, hanem mert intézkedéseinek foganatositása felette sok haszontalan kiadásokat okoz, a melyek valamint az elvont munkaerő, ha a közigazgatás czéljaira használtatnának fel, ugy az ország sokkal előbbre haladna. A közig. hatóságok statisztikai munkálatokkal már annyira túl vannak terhelve, hogy ma-holnap másra nem is érnek rá; na de lesz statisztikai adat rogyásig, évkönyvek untig; a közigazgatási mizeriákról szóló panaszok pedig a végtelenségig: előbbi Jekelfalusi, utóbbi pedig Perczel nagyobb dicsőségére.

* **Az orfeumcsillag kényszerutlevele.** Nagyvárad közönsége nyakig van az élvezetekben. Eltekintve a lovardától, mely szinház nem létében még csak nyujt valami élvezhetőt, a zengerájok igyekeznek mulattatni azokat, akik az enemü produkcziókban lelik gyönyörüket. De hát Nagyváradon otthonra talál mindenféle tingli-tangli jodlirozó kompánia. Csak két évvel ezelőtt akart e kétes becsü és még kétesebb értékü truppok közt egy kis rendet csinálni Rimler Károly főkapitány, de a városi tanács utját vágta minden jóakaratának. Maradt minden a régiben s legközelebb visszatérünk arra az állapotra, mikor még a »Páva« terme is visszhangzott a lengyelzsidó nótáktól. A napokban egy lengyel társulattal szaporodtak a nagyváradi daltársulatok. A közönség azonban, ugy látszik, már torkig van a »nemes élvezettel, s nem igen kér többet belőle. A kompánia pedig ki van téve a nyomornak. Tegnap a társulat egyik énekesnője kényszerutlevelet kért a főkapitányi hivatalnál, hogy elutazhasson Nagyváradról haza. Kiállitották részére a kényszerutlevelet s egyetlen krajczár nélkül elutazott.

* **A dohány tőzsdések vasárnapja.** Néhai Baross Gábor egyik legüdvösebb reformja volt a vasárnapi munkaszünetről szóló törvény megalkotása és életbeléptetése. De mint annyi másnál, a kormány itt is egyoldalulag járt el, mert az állami egyedáruczikkek, különösen a dohány és szivar eladását kivette, sőt vasárnapokon is kötelezővé tette. Ennek az örve alatt játszották azután ki az egész törvényt. Már évek óta mozgalom indult meg arra nézve, hogy a munkaszünet az egyedáru czikkek eladására is kiterjesztessék. Legutóbb pedig a Budapesten tartott gyarmatáru kereskedők országos kongresszusa és a kereskedelmi iparkamarák nyilatkoztak annak szükségéről. Ha a kereskedelmi minisztérium a millennium alkalmából, mint szó van róla, ez év áprilisétől október végeig felfüggeszti a munkaszünetről szóló törvényt, akkor legalább egy évre tárgytalanná válik a meginditott mozgalom, de, mint megbizható helyről értesülünk, ha a törvényt nem függesztik fel, a pénzügyi és kereskedelmi kormány körében hajlandók a munkaszünetet, bizonyos kikötésekkel, az állami egyedárukra is kiterjeszteni.

* **Nagy vadászat** Geiszt Gáspár csákói nagybirtokos az általa bérben birt békési erdei vadászterületen hétfőn nagy vadászatot rendezett, melyben a házigazdán kivül részt vettek Beöthy Algernon, Terényi Lajos, Purgly Iván, Friebeisz Miklós. Varságh Béla, Mezey Lajos és Beliczay Tibor. A vadászzsákmány 568 nyul, 186 fácán. 1 farkas és több őz. A nagy hideg kellemetlenné tette az élvezetes sportot.

* **Munkácsy uj képe.** Munkácsy Mihály nagy festménye, az »Ecce homo« czimü Krisztuskép, a müvész fáradhatlan tevékenysége folytán — mint Párisból irják — gyorsan közeledik a befejezéshez és a mübarátok figyelmét máris nagyban fölkeltette. A képet befejezése után Budapesten fogják kiállitani legelőször. A kik látták azt állitják, hogy a festmény a nagy müvész uj remeke és méltóan sorakozik a »Consummatum est« és a »Krisztus Pilátus előtt« czimü pompás festményekhez. A szakadatlan munka következtében a müvész egészsége meg van támadva, ugy, hogy az orvosa azt tanácsolta neki, hogy legalább nyolcz napig ne dolgozzék.

* **Tolakodó viz.** Igy farsang idején nem valami szimpatikus látvány a viz, amely tolakodik. Mindenki bor vagy egyéb »szeszélyes« ital után áhit, s legfölebb a beteg iszik vizet — medicinában. A váradi vizvezeték azonban, mely a legtöbbször megtagadja a szolgálatot, mikor vizre van szükség, — most, mikor viz a kutyának se kell, tolakodni kezd, s megrepeszti a vizvezetéki csövet. A főutczán, a Bémer-tér közelében ma éjjel felszakadt a vizvezeték a beállott időváltozás következtében, s egész kis özönvizzel árasztotta el az utczát.

* **Uj kormányozható léghajó.** A franczia szakkörök komolyan foglalkoznak most egy kormányozható léghajó bemutatott tervével, a mely a gyakorlati életben ugy be válna mint az elméleti kivitelben, dicsőséget szerezve a magyar névnek. Ludvig Ede hazánkfiának, a ki már több mint tiz éve egy párisi gyárban mint munkás van alkalmazva, nyolcz évi kisérletezés után sikerült legyőzni ama nehézségeket a melyek eddig a léghajó kormányozhatóságának ellent állitak. Ludvig nem régen Budapesten járt, hogy itt államsegélyt eszközöljön ki terve keresztülvitelére, de kérelmét elutasitották, bár több szakember, igy Asbóth egyetemi tanár is, a legelismerőbben nyilatkozott a derék munkás tervéről. Most Ludvig a franczia hadügyminiszter felszólitására hozzákezdett a terv gyakorlati kiviteléhez s Türr tábornok gondoskodik róla, hogy a munkás, aki eddig nappal a gyárban levén elfoglalva, csak éjjel dolgozhatott, ezután zavrtalanul láthasson munkájához.

* **Az akadémiai müvész czim.** Az utobbi időben sok zavarra és félreértésre adott okot az akadémiai müvész czim használata. Bőven akadnak ugyanis oly müvész emberek, akik magukat akadémiai festőknek vagy szobrászoknak nevezik minden ok vagy jogosultaság nélkül. A törvény értelmében pedig az akadémiai müvészek választói joggal birnak és adójukat kétszeresen számitják. Ez ügygyel foglalkozott legutóbb az országos képzőmüvészeti tanács s kimondotta, hogy az akadémiai müvészczim viseléséhez tulajdonképpen senkinek joga nincs, mert a müvészet a szabad tanulmány elvén alapszik, s a müvészi képzettség nincs egyes intézetekhez kötve. Kétséges esetekben a képzőmüvészeti tanács az illetők müvei alapján állapitja meg, hogy müvész e vagy nem.

* **Elnök választás a 48-as pártban.** A deczember hóban megejtett városatya választásból kifolyólag a nagyváradi 48-as és függetlenségi pártban elnökválság lett. A párttagok egyrésze Paksy Gusztáv elnököt is óhajtotta a városatyajelöltek közzé felvenni, de a tagok többsége ellenkezőleg határozott. Ennek következtében ugy Paksy Gusztáv pártelnök, mint Nadányi Jenő pártalelnök beadták lemondásukat s a felkérés daczára ragaszkodnak ahhoz. Hogy a párt huzamosabb ideig ne maradjon vezetők nélkül, már megtették a szükséges intézkedéseket az elnökválasztásra. Holnap, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz az elnökválasztó közgyülés a 48-as Népkör helyiségében.

* **Mennyit fizetnek a katonákért?** A honvédelmi miniszter a cs. és kir. közös hadsereg és a m. kir. honvédség legénységének őrmestertől és ezzel hasonló rangfokozatu altiszttől lefele átvonulás alkalmával a szállást adók által kiszolgáltatandó étkezésért a katona javadalmazásból fizetendő összeget az 1896-ik évre a következőképpen állapitotta meg: a dunántuli részekben 22 krban, a dunáninneni részekben 20 krban, a tiszáninneni részekben 18 krban, a tiszántuli részekben 18·5 krban, a királyhágóntuli részekben 15·5 krban Horvát-Szlavonországban 18·5 krban, Budapest szék- és fővárosban 27, Pozsonyban 29, Kassán 24, Temesvárt 22·5, Kolozsvárt 18, Nagy-Szebenben 23, Zágrábban 23, Fiumében pedig 25 krban. Egyuttal felhivja a miniszter a törvényhatóságot, hogy 1895-ik év október 1-től 1896-ik év szeptember hó végéig divó marhahus árakról kimutatást készitsen és azt a jelen év október 15-ig terjessze fel.

* **Asszony tanárok.** Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter az országos középiskolai tanárvizsgáló bizottság elnökéhez rendeletet intézett, melyben értesiti, hogy azok a nők, a kiket az ő engedélyével vesznek föl felsőbb tanintézetbe, épp oly föltételek mellett bocsátandók a középiskolai tanári vizsgálatra, mint a férfiak s a tanár vizsgálati szabályzat intézkedései velük szemben is egész terjedelmükben alkalmazandók. A miniszter redeletében megjegyzi még, hogy a nők tanári vizsgálatain semmiféle enyhébb elbirálásnak vagy könnyitésnek helye nincs.

* **Szimuláns beteg.** Juhász Lajos lévai illetőségü könyomdász segéd különféle betegségek ürügye alatt az ország különböző kórházaiban ápoltatta magát jó ideig. Most azonban kiderült, hogy betegségének tulajdonképpen csak az az oka, hogy hideg van, munkát pedig nem tud szerezni, vagy ha tudna is, nem izlik neki, mert megkedvelte már nagyon az olcsó ellátást. A belügyminiszter azonban mint az igazságnak és törvényhatóságok vagyonának hü őre, nem akar helyet adni az ilyen luxus betegeknek, azért utasitja a törvényhatóságokat, hogy területükön levő kórházakba csak halaszthatatlanul ápolást igénylő betegséggel vegyék fel Juhászt, különben utasitsák el és tolonczoltassák illetőségi helyére.

* **Uj gazdasági tudósító.** A földmivelésügyi miniszter Benedek Sándor sályii lakost a tenkei járásra állandó gazdasági tudósitónak nevezte ki.

Farsangi ruhák.

Budapest, január 17.

Carneval herczeg nem türi kiséretében a mogorva arczokat, a hétköznapi köntösöket. A ki közelébe jön, attól megköveteli az udvari diszt, a báli pompát. A fiatalság élénk szinekbe öltözött, s fájdalom ma már lejárt az ideje a régi egyszerü, kis fehér muszlin ruhácskának, a melyekben oly jó izüen el tánczoltak huszonöt-harmincz évvel ezelőtt a fiatal leányok. Selyem és selyem mindenütt. Ha a ruha könnyü szövetből készül is, alól selyem, vagy atlasz szoknyára lesz »dolgozva« mint szabó nyelven mondják.

Az uj farsangi szövetek közt a legszebb rózsaszin, kék és sárga szinekben találjuk a most annyira felkapott gaze brillante szövetet, mely lenge s könnyü mégis bir némi ellentálló szilárdsággal. Puhább simulékonnyabb a gaze creppe de chine, mely szintén kapható minden szinben és igazi habbszerü jelleget kölcsönöz a ruhának. Mindkét szövet mint már előbb is emlitők, megkivánja a szilárdabb alábélelt selyemből vagy satinből.

A szinekre nézve megjegyezhetjük, hogy a fehér a legkedveltebb, különösön az első bálok alkalmával. A »bemutatott« leány többnyire fehérben debütiroz. A második, harmadik bálra előkerülnek a szines ruhák, — szőkéknek halavány rózsaszin s ha élénk arczszinök van, világos kék. A barnák előszeretettel választják a vielle or sárgát, mely este pompás hatásu szokott lenni. A vörös hajhoz talán legjobban illik a zöld árnyalat. Bizonyos pikáns szépséget kölcsönöz az arcznak.

A kerek harangalj a bálteremben is uralkodik. A derekak általában ránczosak. Sima derekat alig látni s akkor is diszitve van, vagy betétet alkalmaznak rája, virág diszt keveset használnak rajta. Inkább szalag diszt, vagy gyöngydiszt alkalmaznak,

A fiatal asszony ruhái szines brocát selyemből vagy a most felkapott taffetta chiné-ből készülnek. Utóbbi szövet meglehetősen merev tapintásu s a harangaljhoz igen alkalmas. Sima alapon fantasztikus böszövéseket mutat. Használják a Duchesse satint is, melyből egy remek toiletett láttunk. A ruha halvány orgona lila duchesse satinból vólt, hátul pompás fehér csipke uszálylyal, mely a deréktól folyt alá nemes redőzetben. Elől a szoknya egészen sima volt minden disz nélkül, csak legalján futotta körül az alját egy halváuy sárga tearózsa füzér zöld levelekkel. A füzér csak az uszályig ért s ott elveszett a csipke fodraiban. A derék teljesen szabadon hagyta a nyakat és vállakat s etől szivalaku csipke betétet kapott. Az ujj valóságos költemény volt ezen az igazán magas izléssel megteremtett ruhán. Nem a szokásos és sablonos dudoros ujjat alkalmazták rája, hanem két csipke fodor, melyet a szövetből vágott két bandeau szegélyezett, képezte az ujjakat.

Megjegyzendő, hogy ezek a fodrok sem konyultak sablonosan lefelé, hanem szélesen elváltak a deréktól és váltól, s ezáltal az alaknak rendkivül sikkes megjelenést kölcsönöztek, s azt sokkal karcsubbnak tüntették fel. A remek toilette szintén nem mindennapi kiegészitője a fejre alkalmazott keskeny szalag bodor volt. Mintegy két ujjnyi széles, a ruha szinével megegyező halvány lila szalagból két három felfelé álló »másli« volt alkalmazva, mely dróttal alá erősitve agrafszerüleg állt a görögös kontyon s mint egy pántot képezett a reávarott ékkövek és gyöngyök számára. A hosszu csipke uszály inkáb estélyi jelleget adott a ruhának, mint bálit. Különben az estélyi ruhák leginkább az uszály által ütnek el a báliaktól, mert más tekintetben, vagyis szövetre és diszre nézve egészen hasonlók. A kivágott derék természetesen kisebb estélyeken nem kötelező.

A hosszu, könyökig érő keztyü elmaradhatlan.

Igen kedvelt és rendkivül elegáns disze a báli ruháknak a szines strucktoll. A ruha alapszinével megegyező tollbokrétát tüznek alól, oldalt az aljra, vagy a vállra, vagy az alj arra a részére, ahol a zsebkihajtókát alkalmazzák az utczai ruhákra s ugyanilyen tollbokréta jön a fejre is, gyémántos boglárba szoritva, — ha az illető gyémántokkal rendelkezik. Rendkivül chic-kes hatásu ez a strucktoll disz, de csakis izléssel és diszkréten alkalmazva, mintegy odavetve a ruhára. Világért se rakjunk belőle szimmetrikus csokrokat, minden oldalra egyet-egyet, mert akkor unalmassá és közönségessé válik.

Éltesebb gardedámok előszettetel viselik bálban a fekete nehéz selyem, vagy még inkább a fekete bársony ruhát, melyre arany himzést, arany és jetgyöngyöt vagy igen sok és drága fehér csipkét alkalmazank.

Akinek régi családi csipkéje van, most igen jó hasznát veheti. Tudvalevőleg a valódi csipke, a vert ép ugy mint a varott, minél régibb, annál értékesebb!

Még a báli belépőkről akarunk pár szóval megemlékezni. Fiatal leányok részére a fehér az uralkodó szin. Fehér plüsh, vagy fehér krimmer; fehér prémmel diszitve. Ezek a belépök igen könynyük és rövidek, mert csakis a bálterembe szolgálnak. A kocsiban többnyire meleg takarók és nagyobb köpennyek védik a fiatalságot a meghüléstől.

Ninon.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése **Fő-utcza,**
Sonneuwirth-féle bazárban **Fő-utcza,**
Kádár és Kiss czégnél **Kishid-fő,**
Kutasi D, papirkereskedésében **Uri-utcza,**
Pauker Dániel papirkereskedésében **Kis-piacz,**
Reich Sándor vegyeskereskedésében **Szent-János-utcza,**
Mezey János füszerkereskedésében **Körös-utcza.**
Reich Antal kereskedése **Nagy-Fürdő-utcza.**
Frankl Mari ózsde és hirlapelárusitó Kereskedelmi csarnok palota Nagypiacz.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utcza.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtatnak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8^{43} regg., 2^{26} éjjel, személyvonat 11^{32} d. e., 2^{22} d. u., 11^{04} éjjel.	**Budapest-Püspökladány** felől gyorsvonat 7^{08} este, 2^{12} éjjel, vegyesvonat 7^{15} r., személyvonat 3^{42} d. u., 1^{48} éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7^{15} este, 2^{20} éjjel, vegyesvonat 12^{05} d. u., személyv. 3^{58} délután, 2^{06} éjjel.	**Kolozsvár** felől gyorsvonat 8^{38} regg., 2^{19} éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11^{17} d. e. 10^{44} éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10^{20} d. e., 4^{25} d. u., vegyesvonat 7^{30} este.	**Arad-Szeged-Csaba** felől vegyesvonat 8^{30} r., személyvonat 9^{32} d. e., 5^{30} d. u.
Belényes-Vaskóh felé vegyesvonat 4^{25} reggel, 1^{43} d. u.	**Vaskóh - Belényes** felől vegyesvonat 11^{05} d. e. 9^{09} este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6^{45} r., 4^{35} d. u.	**Érmihályfalva** felől vegyesvonat 8^{10} r., 9^{14} este.
Ősi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6^{55} r., vegyesvonat 2^{40} d. u.	**Gyoma-Kót-Ősi** felől vegyesvonat 10^{05} d. e. személyvonat 8 este.

Irodalom és müvészet.

— **»Christkatholisches Gesang u. Gebetbuch«** egy csanád-egyházmegyei világi paptól, s ezzel kapcsolatosan: »Melodienbuch« cz. gyüjtemény Niedermayer Antal szegedi tanitó képző intézeti zenetanártól, mely az előbb emlitett imakönyvben levő énekek orgonakisérettel ellátott dallamait tartalmazza. Az előbbihez nem szándékunk hozzá szólni; a viszonyokkal ott ismeretlenek lévén nem tudjuk eldönteni, szükség volt-e német imakönyvre? Mennyire pótol egyáltalában hézagot az erre vonatkozó irodalomban?

Már a második, a »Melodienbuch» természeténél fogva általános érdekü. Legalább a dallamok azok. A német szöveg benne ismét helyi érdekü. Nincs-e a német-ajku katholikus orgonistáknak ily gyüjteményök? Nem tudom. A benne található nép énekek nagyobbrészt ismerősök. Németes melódiák nem minden sentimentalismus nélkül, de itt ott tözsgyökeres bús magyar népénekek is. Ezeket átültetni szerencsés gondolat volt attól a ki kezdte.

A dalamok kisérete mint maga a szerző is akarta, könnyű. A Baszus- kulcsban tulnyomólag uralkodó octáv-parallellár ugylátszik a pedalt jelentik. Feltért volna egy kis sajtóhiba lajstrom is, pld: 14 lap III. 20 üteny, 19 lap I. 11 üteny stb.

Itt-ott öszhangzatlan, hibák is találhatók (14. lap III. 19 üteny, 86 lap Lied d. Ackersleúte 11 üteny stb.)

Ám a mit szerző az előszóban mond nem hagyható észrevétel nélkül. Olyan formát álitt pld. hogy az igazi nép ének egyedül ugy méltó az egyházhoz, ha azt orgonán kisérik. — Ha meggondoljuk, hogy az orgona csak Nagy Károly császár idejében lett ismeretessé Nyugaton, hogy pimitiv szerkezeténél fogva eleinte nem is lehetett általánosan alkalmazva a templomokban mert pld. a Winchesten templom számára 962. évben épitett orgonáról azt olvassuk, hogy mindössze 10 billentyüje volt, de 26 fujtatója, melyeken 70 ember dolgozott »arcza verejtékével« mindezeket összevetve kétségtelen, hogy az egyház századokon át élt orgona nélkül, de azért voltak önmagához méltó szép énekei.

Okos gondolat volt szerzőtől felvenni gyüjteményébe a gregorián respensoriumokat és némely hymnuszokat. Bár ez utóbbiak közül pl. a »Pouge lingua» elütt a jóváhagyott dallamtól.

Megrendelhető szerzőnél Szegeden. Ára 2 frt.

— **Millenniumi magyar történet.** A Szilágyi Sándor szerkesztette *Millenniumi magyar történet* most megjelent 56-ik füzete 448-ik lapig viszi a második kötetet. (Hogy a harmadik kötet már kész, a multkor jeleztük.) II. Endre utolsó éveit, IV. Béla uralkodásának kezdetét tárgyalja. Érdekes, jellemző, hogy kárhoztatja IX. Gergely pápát, amiért a zsidó és szerecsenuralom megtörése czéljából interdiktum alá vetette az egész országot. A kereszténység szelleme szerző szerint ugy látszik abban a tehetetlen türelemben áll, amelylyel korunk katholikusai engedik magukat minden jogukból, még az égiekhez való jogukból is kiforgattatni. — A füzet illusztrativ része teljes elismerésünket érdemli meg. Különösen szép Gertrud királyné XIII. századbeli kodexének egy lapja, melyet a vállalat szines részletben közöl. Zárából Székely Árpád állit elénk néhány jellemzőbb részletet; a gyönyörü román stylü jáki kaputt Cserna Károly rajzolta le. Érdekes Sz. Erzsébet két képe s imádságos könyvének egy illusztrált lapja. Nagy érdeklődéssel nézünk a monumentális mű következő füzetei elé.

MULATSAG.

Román bál. A nagyvárad-velenczei gör. kel. román egyház folyó évi január hó 19-én, saját temploma javára a várad-velenczei 66. sz. volt vasuti állomás termeiben zártkörü tánczmulatságot rendez, melyre most bocsájtották ki a meghivókat. Az intéző bizottság és a tánczrendező bizottság tagjainak nevei garantirozzák a mulatság sikerét.

Igazságszolgáltatás.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyváradi kir. törvénszék, mint büntető bíróság ma K. Nagy Sándor elnöklete alatt nyilvános ülést tart, melyen a következő bünügyek kerülnek végtárgyalás alá:

Varju Ferencz közokirat hamisitás és könnyü testi sértés vétsége.

Szentesi Nagy Lajos lopás büntette.

Szilágyi György sulyos testi sértés büntette.

Pallos Imre és társai sulyos testi sértés büntette.

Sérer Károly sikkasztás vétsége.

REGENY-CSARNOK.

Az erdészlakban.

Irta: **Seevald H.** 14

Forditotta **Bárcziházi Bárczy Margit.**

— Az általános üdvözléseknek s kérdéseknek se vége se hossza nem volt. A néni mindent akart tudni a mi távolléte alatt történt az erdészlakban. Pedig azóta már jó sok idő telt. Eközben folyton mondogatta a főerdésznek hogy, milyen szinben van, milyen jól tartja még magát s ezáltal Wendlernek hasonló biztositások és kijelentésekre adott alkalmat.

Erika általános dédelgetés tárgya lőn, de az osztatatlan figyelem mégis csak Ernő felé fordult, kit a néni Liza leirása után másként képzelt magának, nem oly komolynak és halgatagnak mint a milyen most volt. Ha be is vonták a társalgásba látszott hogy nehezen válik meg gondolataitól s csak erőltetve tudja a társalgás fonalát követni.

Ernő reggel óta a vadorzók ismét müködő kezeinek csalhatatlan nyomaira akadt. Egy előtte gyanusnak tetsző irányból jövő lövésre lőn először figyelmes, de azért nem akarta és peddig — legkevésbbé ma-, nyugtalanitani a főerdészt föltevésekkel, melyekről még nem volt teljesen megyőződve. De holnapig bizonyságot szerez magának, ha törik szakad is.

Eliza minden ügyességét elővarázsolta, hogy csak némileg is beszélésre birja Ernőt. De hiába. Hiába próbálta félig kifejezett kivánságokkal felkölteni figyelmét, ugyszinte hiába pazarolta reá a szellemszikrák egész halmazát. Benn sőleg fel volt háborodva viselkedésén különösen midőn a vendégek érkezte után azonnal szobájába vonult, de azért mentegetőzve mondá F. Carolának a kis rokonnak; — tudnod kell, hogy mindez tiszta szerénység Langen urtól, ugyanis azt hiszi mi most magunk közt akarunk maradni — mint ha nem hozzánk tartozna ő is. Bár igaz, hogy az ily általános társalgásnál jobban kedveli a kettesben való csevegést, tudod, minden féle érdekes dolgokról.

Wendler a néni tiszteletére egy pár üveg ó bort is hozatott föl, a miből azonban leginkább ő és Ernő élvezett, s ennek legalább meg is volt a haszna a mennyiben Ernő az erős bor által feledést nyerve, kezdett jobban belemelegedni az általános társalgásba.

Midőn Wendler s a néni mindjobban átengedték magukat fiatalkori emlékeiknek, ekkor Eliza elérkezettnek látta a fiatalok számára való asztalbontásnak idejét. De maga a délutáni toilette kérdése is nem csekély gondot okozott. S valóban meglehetős időbe telt mig Eliza, fiatalságának ragyogásában s szépsége tudatában a kert felé néző lakó szoba repkény futott ablakában megjelent. Általános tetszésmoraj hangzott fel melyben a kert távolabb eső részében álló Ernő is résztvett.

Eliza örvendve a hatásnak nevetve kiáltá:

— Hérem Langen ur hozza el nekem azon sötét rózsát, meg — amonnan azt a fehéret, azonkivül még a félig nyilt Marchal — Vielt, ugy — s most még nehány bimbót. —

Ernő bevitte a virágokat a szobába, Eliza örvendve ment elébe, mégjobban örült midőn észrevette Langen gyönyörködő tekintetét melyel valóban szép megjelenését illetté.

— Köszönöm, köszönöm. Mily szép. Minő remek virágok. De jutalmúl ön is kap valamit, a mi szerencsét hozzon a czéllövészeten. S ezzel egy rózsaszin bimbót tüzött Ernő kabátjára.

— Erdeszleány ne kivánjon szerencsét a vadásznak. Liza kisaszony.

— Hisz nem megy vadászatra. Meg nem is vagyok vénaszony; csak ezek hoznak szerencsétlenséget.

Mire pajkosan nevetni kezdett, hiába várva bókra.

Ezalatt hasztalanúl fáradozott egy piros rózsa feltűzésében.

— Nem lehet, mondá sóhajtva, s kezeit fáradtan leengedve, mig égő tekintetét Ernőre szegzé.

— Kérem Langen ur, tüzze hajamba ezen rózsát.

— Ehhez nem értek — igazán. De mindjárt hivom Erika kisaszonyt.

— Ostobaság kiáltá Eliza egy alacsony székre ülve s Ernőt karjánál vonva közelébb, mig a rózsát kezébe nyomta: csak egyszerüen át kell húzni a konytyon.

S Liza mindezt csak azért tevé, hogy a künn állók lássák. De Ernőnek nem volt kede ezen szeszély teljesitésére, s a néni valamint Wendler is eltávoztak már a verandáról. Ehelyett azonban Erika és Caróla jöttek arra, ugyanazon perczben, midőn Liza még mindég fogva tartá a rózsával Ernő kezét, s ez azon igyekezetben, hogy kezét kiszabaditsa a keleténél kissé mélyebben hajolt Liza felé.

Erika önkénytelenül megrettent ezen jelenet láttára, s mig Carolát az ablaktól elvonva, biztositá, hogy nem jól látott, addig leküzdé a már már előtört könnyeket.

— Jegyesek ők tulajdon képpen? kérdé még egyszer Carola. Erika felelt is rá valamit, de hogy mit, arra már ő maga sem volt képes visszaemlékezni.

— Mennyire kerestem a kertben s mindenütt monda a belépő Wendler Ernőnek. — Ugyanis kérni akarom menne el kissé korábban az ünnepélyre, hogy legalább egyikünk legyen ott ideje korán.

— Azonnal, parancsára főerdész úr? —

— Énekeljünk először, veté ellen Liza — Hadd lássa a néni, hogy szorgalmas voltam.

(Foly. köv.)

TÁVIRATOK.

Országgyülés.

(Folytatás.)

Utal Szapáry Gyula gróf s Hieronymi Károly volt belügyminisztereknek egy teljesen hasonló intézkedéseire. (Szapary Gyula tagadólag int) Akkor senkinek sem jutott eszébe, hogy őket törvénytelenséggel vádolja.

Az ez ügyre vonatkozó iratokat leteszi a ház asztalára. Akiket érdekel, lapozzák át s döntsenek, hogy helyesen járt-e el vagy nem.

Kun Miklós félreértett szavait igazolja helyre.

Herman Ottó szólott ezután, hosszabb indokolás kiséretében kijelentve, hogy a tételt nem szavazza meg.

A herczegprimás a káplánokért.

Budapest, jan, 17 (Saját. tud. táv.) Vaszary Kolos bibornok, herczegprimás legutóbb 5000 forintot utalványozott magánpénztárából az esztergomi egyházmegyében müködő segédlelkészek felsegélyezésére.

A béketárgyalások.

Budapest, jan. 17. (Saját tudósitónk távir.) Kormánypárti körökben nagyon vegyes a hangulat s ebben a pillanatban teljesen lehetetlen megállapitani a mérlegét annak, hogy a parlamenti békét biztositó tárgyalásnak tulajdonképen kik a barátai és ellenségei. Annyi tény, hogy a szabadelvüpárt br. Bánffy Dezsővel szemben sem őszinte s a jelek arra mutatnak, hogy Bánffy számára is megcsinálták a bukás minden előkészületeit. A kérdés jegeczesedési pontja a parlamenti munkarend. mégpedig a közigazgatási vagy a kuriai biráskodási javaslat sorrendje. Ebben Bánffy tett kijelentéséhez képest nem engedhet. És épen ezzel vettek cselt, mert a szabadelvüpártban mert sokan vannak, a kik ebben koncessiókat akarnak tenni Apponyinak. Hogy ez a formaság a lényeg rovására lenne, az bizonyos, de még bizonyosabb, hogy e kérdésen lehet Bánffyt a legkönnyebben kibuktatni. És most csakugyan erre is irányul a szabadelvü pártban minden törekvés, s nem lehetetlen, hogy a legközelebbi időben ép olyan kormány bukás lesz, a minő a Tiszáé volt.

A debreczeni kollégium gyásza.

Debreczen, jan. 17. (Saj. tud. táv.) Buzás Pál, a debreczeni főiskolának 47 évig jogtanára és levéltárosa, ma meghalt. Az elhunyt unokaöcscse volt Nyásy Pálnak, Pestvármegye hires alispánjának. — Fiatalkorában közmondásossá lett roppant ereje.

Negyedmillió a lutheránus egyháznak

Debreczen, Jan. 17. (Saj. tud. táv.) Schaefer Nándor, porosz származásu dusgazdag polgár, — aki azelőtt pékőrmester volt, — ma meghalt. Vagyonából 25000 frtot a debreczeni lutheránus egyháznak hagyott. — Vasárnap temeti maga Zelenka püspök.

Agrárius főispán.

Budapest, január 17. (Saját tud. távirata.) Maros-Tordamegye főispánjává Kemény br. helyébe, a ki kulisza dolgok miatt mondott le állásáról, gr. Toldologi László van kiszemelve, a ki Erdélyben nagy arányu agrárius tevékenységet fejtett ki.

A belügyi államtitkár életveszélyben.

Budapest, január 17. (Saját tud. távirata.) Latkóczy Imre államtitkárt, ki családjával együtt számozatlan bérkocsin hajtatott haza, tegnap este a lovak elragadtak. Az államtitkár és leánya sulyos bőrhorzsolásokat szenvedtek, mikor a kocsiból kiugrottak.

Titokzatos merénylat.

Budapest, jan. 17. (Saját tud táv.) Rejtélyes ügyben folytat a rendőrség vizsgálatot tegnap este óta. Az üllői-ut végén levő Szt.-László kórház egyik ablakán keresztül az országutról valaki revolverrel belőtt, de szerencsére a golyó senkit sem talált. A lövés zajára a kórházbeliek nyomban nyomozni kezdtek a merénylő után, akit azonban sehol sem tudtak megtalálni. Az esetről értesitett rendőrségnél Zsarnay rendőrtanácsos vezeti ebben a rejtélyes ügyben a vizsgálatot.

Gazdasági kiegyezés Ausztriával.

Bécs, január 17 (Saj. tud. táv.) Darányi Ignácz földmivesügyi miniszter szakreferensével együtt beható tanácskozásokat folytat az osztrák kormány képviselőjével. A tárgyalások főkérdése az állategészségügyi egyezmény létrehozása. A tárgyalások mindeddig csak az általános elvi kérdéssel foglalkoztak s nem jutottak a részletekig. Ugyanebben a dologban Badeni miniszterelnök és Lebedur osztrák földmivelésügyi miniszter között is voltak megbeszélések.

Osztrák választási reform.

Pràga, jan 17 (Saj. tud. táv.)» Narordny Listi« közli az uj osztrák választási törvény vázlatát, a melyet Badeni miniszterelnök február hóban fog benyujtani. E szerint egy ötödik kuriát állitanak fel, ebbe beleveszik mindazon nagykoru egyéneket, akik önállóak és feddhetlen élőéletüek. A képviselők száma 72-vel szaporodik.

Közgazdaság.

A sertésvész.

Minthogy a kőbányai piaczon elhelyezett sertés állományban a száj és körömfájás ujra fellépett, a betegség elterjedésének meggátlása és a betegségnek megszüntetése érdekében a földmüvelésügyi miniszter az alispáni kivatalhoz most érkezett kör rendeletében a következőket rendeli el.

A kőbányai piaczról sertéseket elszállitani egyelőre tilos; — kivételt képeznek a belföldi fogyasztásra szánt sertések, melyeket azonban a székesfővárosban, vagy ennek közvetlen környékén való levágás czéljából csak ezen czélra szánt és minden használat után fertőtlenitendő lófogatu kocsin, vidéken történő levágásra pedig a rendeltetés helyéig csak vasuton, a vasuti állomástól a leölés helyéig csak lófogatu kocsin szabad elszállitani.

Ily sertéseket 3 napon belül le kell ölni.

A sertéseknek Kőbányára szállitása tekintetében a mult évi november hó 30-án kelt 94.700 sz. alatt rendeletben foglalt föltételek továbbra is érvényben maradnak, azonban a.) az idézett rendelet 1. pontjában előirt elkülönités időtartamát f. évi január hó 20-tól kezdve bejelentendő sertésekre nézve 10 napról 20 napra emeli föl és elrendeli, hogy a bejelentet sertések számba vételét az illetékes ker. állami állatorvos a tulajdonos költségére a helyszinén személyesen foganatositsa, az elkülönités tartalmát csak a sertéseknek általa történt számbavétele napjától számitsa és mindazokról a bejelentett sertésszállitmányokról, melyeknek Kőbányára való bocsájtását az idézett rendelet 7. pontja értelmében nem tagadta meg, a számbavétel azonnal után a miniszterhez táviratilag jelentse be.

Elkülöniteni kivánja a miniszter a kőbányai piaczon állategészségügyi okokból a csapatokban együtt nevelt u. n. nyáj sertéseket, — az ugy nevezett szedett és a vásárokon vett sertésektől s ez okból elrendeli, hogy az ilyen sertéseket Kőbányán csak az e czélra kijelölt külön szállásban méltányosan megállapitott dijak mellett lehessen elhelyezni és tartani.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. január 17-án.

Magyar aranyjáradék 4%	121.75
Magyar koronajáradék	98.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	124.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2½%	97.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	100.—
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	98.50
Italmérési jog megváltási kötvény	153.—
Horvát-szlavon földtehermentesitési kötvény	142.—
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcsön	100.75
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	110.—
Osztrák járadék papirban	122.25
Osztrák járadék ezüstben	100.25
Osztrák járadék aranyban	147.—
Osztrák korona járadék	995.—
1860. osztrák államsorsjegyek	404.50
Osztrák magyar bankrészvény	360.20
Magyar hitelbank részvény	351.50
Osztrák hitelintézeti részvény	963.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	59.45
20 frankos arany (Napoleondor)	121.80
Német birodalmi márka	48.17
London vista	11.89
Páris vista	—.—
20 márkás arany	—.—

Főszerkesztő: **Dr. PERSZ ADOLF.**

Felelős szerkesztő: **SZABÓ LÁSZLÓ.**

Előjegyzési heti naptár (tömb) az 1896-ik évre.

Szent László-könyvnyomda részvénytársaság

Nagyvárad, Apácza-utcza 3. sz.

TELEFON ÖSSZEKÖTTETÉS.

ALKALMAS AJÁNDÉKOK!

A nagyérdemü közönség, szives tudomására hozzuk, hogy **könyvnyomdánk** mellé

PAPIRRAKTÁRT

rendeztünk be, ahol ***bármily mennyiségben*** mindennemü

IRODASZEREKET

olcsóbban mint bárhol beszerezheti.

Raktáron tartunk: Mindenféle ***irodai papirokat, levélboritékokat, koczkás és sima üzleti levélpapirokat, csinos és különféle dobozokban levélpapirokat, csomagoló papirokat, csipkézett szines papirokat, rajzpapirokat iskolák*** és ***mérnökök részére fényezett (pausa) vásznat.*** Csinos ***névjegyek nagy választékban, báli meghivók, tánczrendek, eljegyzési, menu-kártyák, gyászjelentések,*** továbbá iskolák részére ***irkák, gyakorlat-füzetek, rajztömbök, noteszek, imakönyvekbe szent-képek*** stb stb.

Kitünő minőségü, czégünkkel ellátott

ACZÉLTOLLAKAT,

tollszárakat, irónt, téntát stb. stb.

Ez alkalommal van szerencsénk tisztelettel felhivni a nagyérdemü közönség figyelmét kitünően fölszerelt

KÖNYVNYOMDÁNKRA

ahol mindennemü nyomtatványok: u. m. **hirlapok, művek, oklevelek, részvények, sorsjegyek,** továbbá **takarékpénztári, ügyvédi, közjegyzői** és **kereskedői** nyomtatványok **olcsón** és **pontosan** elkészittetnek. Szines kivitelben **üzleti-kártyák, számlák és körlevelek.**

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel szolgálunk.

Naptárak az 1896-ik évre.

KITÜNŐ IRODAI TENT A!

UJ! Szent László-nyomda ALUMINIUM-TOLLAK. UJ!

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.